

Степан Есяян, Лилит Абаджян, Гайк Аветисян

КОЛОННЫЕ ЗАЛЫ И ПОРТИКИ УРАРТУ

Урарту, крепость, цитадель, портик, Колоннада,
храм, перистиль, Древний Восток, роспись, капище

---

1 . . . . . , . . . , 1959, .205.

: ,
 :
 .
 .
 .¹
 (- 17,5 , - 7,7)
 ,
 - 76, 77, 81 .
 3-5 ,
 , - 3,4; 3,5 3 .
 (- 14 , - 7,5)
 72 47 . - 28 . - 3,2 .
 ,
 - , . . .
 ,
 .
 - 2.
 , -
 .
 - 3,2 - 3,5 .
 ; ,
 - .
 12,5 49 .

---

¹ . . . , 1980, . 17

² , . 47; . . . , . . . , . 1979, . 13.

1.

(« , , »². 71 - 77 ,
 100 120 ,
 30 - 35 , 80 - 81 .
 500

4,5

3.

---

1 78

2 17

3 . . . . .48.

(N 15-16)

540

1
50; . . . , .78-85. . . . , 1973, .42-

II.

N 15

0,3

(N 15-16)

^{1.}

N 17,

(0,9),

(0,5)

35

1000-1500

^{2.}

11,5 18,6

( )

^{3.}

N 2

77

48

50

N

5 (101,6 . .),

^{4.}

(. 45),

57 . .

0,5-

0,55

(2,95 – 2,75 – 3,10).

(0,7-0,9 , -1,2).

¹ . . . , 1974, .85; Ղաֆադարյան Կ., Արգիշտիխիմիլի քաղաքի ճարտարապետությունը, Երևան, 1984, էջ 77.

² . . . .82; Ղաֆադարյան Կ., Նշվ. Աշխ., էջ 74.

³ 10 Ղաֆադարյան Կ. Նշվ. աշխ., էջ 85.

⁴ Ղաֆադարյան Կ. Նշվ. աշխ., էջ 95, 105.

0,7 .

(1,3 .) 3 ,

(- 0,5 ., - 0,25 .),

), (

1.

52 .

35 .²

3000 . .) (

1.

19

40,7 15,2 .

20

(- 0,70-0,75 , - 0,25-0,30 ,

---

1 . . . . . , . ., 1991, .132.

IV. , , 1955, .29.

2 . . . . . IV. , , 1955, .29.

-3,7 .)

: «

».

0,5 .

2 ,, - 52 . 50 1.

28,9

10,3 .

1,5 .

4,5 .

XXVII -

100 . . (

11,5 8,4 .).

-

0,5-0,52 ,

0,25-0,3 .).

1,20-1,45 ,

- 1,2-

1,4 ,

VII . . .

9 , 25

VI . . .

2.

XXV

150 . .

47-48 .

¹ . . . . 82; Ղաֆադարյան Կ. Նշվ. աշխ., էջ71.

² . . . . I, , 1988, .28.

(-6,2 ., -65).

12

1.

33).

2000 . . (62

(5,5 1,10)

2.

57-60 ,

- 8,1 .

- 27-35 .

-2,2 ,

- 10,2

- 5,4 ,

- 1,4 .

¹ , . 27.

² , , 1964, . 260-261.

« »

2,25
60²

Трехрядные колонные залы.

44 25,3

18-

(1,5)

в верхних частях стен. В северо-восточной части зала был раскопан очаг³.

VII

50

1,5-1,6

¹ . . 265.

² . . . . . 17.

³ Özgüç T. Altintepe, Turk tarin karumu Yayinlarindan, Ankara, 1966, p.46.

⁴ Özgüç T. . . . . 46.

8,4 ,

(19,3),

5,0 2,9 .
1 .

( ) .

60

40

1.

Портики.

¹
134, . 7, 4.

, 1961, 4, .

150

1.

50

2.

223 . . (17 19) .

14

46 46 46 45 ,,

4 .

4 .

180 .

43 . .

20 .

3.

Susi

4.

1 . . , .23,27,28.

2 . . , .17.

3 . . - 1, , 1961, .29.

4 . . , .41; , , .77-78.

Портики храма Алтын тепе.

		729 . . (27 27) ,	
		2 .	
		(4,35)	190,44
(13,8 13,8) .			20
	20	0,7 .	
		0,7 .	4,5 . ,
			1 .
			7,20, 3,50, 3,00
2,50 ,		430,5 . .	
		164 . .	
			2 .
21,2 .	3 .		
10 .		76 85 .	3 . ,
		-1,6 .	
		40 .	
			3 .

¹ Özgüç T. . . . .40, Forbes B., Urartian Architecture, BAR, Oxford, 1983, p.76.

² Özgüç T. . . . .39.

³ O . . . . .42.

Портик храма Халди Эребуни.

1.

5 6

60 60

14-15

2.

3.

29 33

---

¹ О . . . , .40; . . . , .77.

² . . . , .62.

³ . . . , .50-52; . . . , .85-88.

II, I, 1.

2.

VI-IV

V

III.³

in situ 10 1200

5 32

4 5

III⁴.

III,

¹ . . . , 1955, N 3-4, .144-150; ( ) - , .58, 1955, .45-52

² . . . - I, 1959, .24; (VI . . . - III . . .); . . . , 1959, .104.

³ . . . , 1978, .108.

⁴ Kanetsyan A., Urartian and Early Achaemenid Palaces in Armenia. The Royal Palace Institution in the First Millennium B.C. Monographs of the Danish Institute at Athens, Volume 4, p. 149.

VIII . . . (, ,),

VII

. . . (, , ,).

Ստեփան Եսայան, Լիլիթ Աբաջյան, Հայկ Ավետիսյան, Ուրարտական սյունազարդ դահլիճները և նախամուտքերը – Ուրարտական սքանչելի ծարտարապետական հուշարձանների վկաներն են բազմաթիվ ամրոցները, որոնք սփռված են հայկական լեռնաշխարհի ամբողջ տարածքով և մասամբ հյուսիս-արևմտյան Իրանում: Դրանց թվին են պատկանում այնպիսի խոշոր ամրոց-քաղաքներ, ինչպիսիք են Թոփրակ-կալեն, Հայկաբերդը, Ալթին թեփեն, Էրեբունին, Արգիշտիխինիլին, Բաստամը և շատ ուրիշներ:

Այս ամրոցներում կառուցված մոնումենտալ ծանր պարիսպներ և պատեր ունեցող պալատները և տաճարները զարդարվում էին սյունազարդ դահլիճներով (Էրեբունի, Արգիշտիխինիլի, Ալթին թեփե, Բաստամ և այլն), սյունազարդ բակերով (Էրեբունի, Ալթին թեփե) և պալատների ու տաճարների բակերում կառուցված սյունազարդ նախամուտքերով (Էրեբունի, Ալթին թեփե), որոնք իրենց սլացիկ սյուներով զգալիորեն թեթևացնում էին նշված կառույցները, որոնց մեծ մասը զարդարված է որմնանկարներով:

Степан Есаян, Лилит Абаджян, Гайк Аветисян – Урартские колонные залы и портики –

(, , , , , .
(, , , , ,),
(, ,)
(, , ,).

Stepan Yesayan, Lilit Abajyan, Hayk Avetisyan, Urartian columned halls and porticos – A number of Urartian fortresses spread all over the Armenian Highland and partly in the North-West of Iran are evidences of Urartian splendid architectural monuments such as Toprak Kale (Rusakhinili), Haykaber, Altin tepe, Erebuni, Argishtikhinili, Bastam and many other fortresses.

In all these fortresses built on rather monumental, heavy constructions the palaces and porticos are decorated with columned halls (Erebuni, Argishtikhinili, Altin tepe, Bastam and others), columnar yards (Erebuni, Altin tepe) and pillared porticos built in the yard of the palaces and temples (Erebuni, Argishtikhinili, Altin tepe). Owing to their slimness these columns lightened up the heavy construction of the above mentioned monuments (most of which are decorated with wall-paintings) enriching the beauty of these magnificent monuments.

